

kreditom, z lesom in dvema tesarjema. Tako je nastala Galjevica v letu 1928 kot ena izmed številnih drugih delavskih barakarskih kolonij v neposrednem obrobju Ljubljane (npr. Sibirija, Gramozna Jama, Vič — Brdo, Kolezija, Izanska Cesta itd.). Leta 1930 je stalo na Galjevici 100 barak, v naslednjem letu že 120 hišic. Leta 1937 so našli na Galjevici 157 stanovanj s 635 prebivalci; danes šteje še 120 hiš in ima okrog 400 prebivalcev.

Študija sodi v okvir etnoloških proučevanj mestnih in primestnih naselij. Težišče njenega zanimanja je namenjeno členitvi vseh tistih najbolj bistvenih družbenih odnosov med ljudmi, ki neposredno vplivajo na vsakdanji utrip življenja v naselju. Več desetletij je bila Galjevica izredno samosvoja in enovita socialna skupnost prebivalcev, ki so živeli v »zasilnem« stanovanjskem naselju. Pravzaprav je to bila avtonomna stanovanjska soseska: prebivalci so bili družbeno izredno izenačeni, med seboj tesno povezani in solidarni drug do drugega. V zadnjih dveh (ali celo treh) desetletjih pa je izgubila svojo nekdanjo enovitost. Danes je večina hiš obnovljenih, prezidanih ali na novo zgrajenih. Stanovanja so posodobljena in modernizirana z novo opremo; spremenila se je socialna in zaposlitvena sestava stanovalcev. Tudi v tem pogledu so danes znatno večje razlike med prebivalci, kot so bile pred vojno. Del Galjevičanov se je po drugi vojni odselil v boljša stanovanja v blokih; njihove domove so pokupili novi priseljenci v Ljubljano. Toda v zadnjem desetletju se na Galjevico že vračajo vnuki prvih naseljencev, kateri domove starih staršev temeljito preurejajo. Čeprav se je v naselju ohranilo še mnogo sledov iz predvojnega obdobja, pa se je vendarle razkrojila njegova nekdanja socialna sestava in medsebojna povezanost. Galjevica se je očitno razločevala od številnih sosednjih in bližnjih naselij tudi po tem, da so prebivalci sami pridelovali vso potrebno zelenjavo za sebe in hrano za kokoši, zajce in prašiče. V socialnem pogledu je bila izrazito izolirano predmestno naselje. Odvisnost od lastnih pridelkov ji je dajala bolj pečat delavsko-kmečkega kot pa mestnega naselja.

Knjiga je lahko izredno dragoceno napotilo tudi našim raziskovalcem (socialno) geografskih značilnosti obmestnih naselij. Čeprav sama razporeditev snovi ni tako pregledno predstavljena in zaokroženo podana po posameznih poglavjih, kot to terja geografska metodologija, pa vendarle ob prebiranju knjige spoznamo vse tiste geografske sestavine in njihove značilnosti, ki so pomembno oblikovale fiziognomijo tega delavskega naselja. Kajti pred nami v polnem utripu vsakdanjega življenja zaživi »Žuljava vas«, kot so mnogokrat v preteklosti imenovali Galjevico, z vsemi svojimi tegobami, radostmi in prednostmi, ki so jih dajale hišice z vrtovi svojim lastnikom in stanovalcem. Ob prebiranju knjige doživljamo celoten razvoj naselja: od postavitve prvih lesenih hišic in vselitve naseljencev do njegove današnje fiziognomske in družbene preobrazbe. Pripomniti pa moram, da bi celotno delo — gledano z oči geografa — še pridobilo na vrednosti, ako bi bila uvodoma predstavljena geografska lega in položaj naselja z vidika celotne ljubljanske mestne aglomeracije, bodisi z vidika prometnega omrežja in različnih naravnogeografskih enot, ki sestavljajo Ljubljano in njeno zaledje. Res pa je tudi, da so posebnosti in prenekatero prirodne značilnosti galjeviškega delavskega selišča »razdrobljeno« prikazane skozi veliko večino poglavij. Njihove značilnosti spoznamo, ko knjigo v celoti preberemo.

M. Natek

Ivo Puncer, Dinarski jelovo bukovi gozdovi na Kočevskem. SAZU, razred IV, Razprave XXII/6, str. 407—561, Ljubljana 1980.

Med tiskana dela, ki vedno bolj širijo poznavanje gozdne vegetacije v Sloveniji, se uvršča tudi razprava Iva Puncerja. Avtor si je za cilj postavil podrobno proučiti jelovo bukove gozdove v jugovzhodni kraški Sloveniji. Pri tem stopajo v ospredje gozdovi, ki prekrivajo širše področje Kočevja.

Dinarski jelovo bukovi gozdovi v tem delu Slovenije poraščajo višje kraške predele (na Kočevskem okoli 40 000 ha), zlasti od 700 m navzgor. Tu predstavljajo prevladujočo gozdno združbo. Tako dajejo celi pokrajini svojske poteze, zlasti če se spomnimo na ohranjene pragozdne površine pripadajoče tej združbi.

Razprava izhaja iz obilnega fitocenološkega gradiva, urejenega v deset tabel, dodanih v prilogi. Ob zbiranju tega gradiva je avtor posvetil večjo pozornost naravnim in antropogenim dejavnikom, delujočim na jelovo bukove gozdove. Izvirni prispevek dela so rezultati merjenj zračne temperature in zračne vlage v različnih vegetacijskih enotah osnovne združbe. Pokazalo se je, da so vplivi mikroklimne pomemben dejavnik pri oblikovanju rastnih razmerah, to pa se odraža v vegetaciji. Sploh je avtor prikazu podnebnih razmer posvetil veliko pozornost. Poleg podnebnja so prikazane še reliefne in geološko-petrografske razmere. Prsti so predstavljene z opisom njihovih glavnih značilnosti, podan pa je tudi pregled glavnih enot prsti na Kočevskem. Od naravnih dejavnikov je vegetacija podana v posebnem poglavju.

V ločenem poglavju prikaže avtor zgodovinski razvoj proučevanega območja in gospodarjenje z gozdovi. Med vegetacijskimi zanimivostmi so na kratko predstavljeni tudi pragozdni ostanki na Kočevskem, ki jih štejemo med najboljše ohranjene pragozdne rezervate v Sloveniji. V poglavju o gospodarjenju z gozdovi spozna čitalec sukcesije in degradacijske oblike vegetacije kot značilno posebnost Kočevskega. Vegetacijski razvoj poteka od izkrcitve jelovo bukovega gozda in po opustitvi paše in košnje preko raznih stadijev travišč in grmišč zopet do klimozonalne združbe jelovo bukovega gozda.

V osrednjem poglavju študije je podan dopolnjen pregled združbe dinarskega jelovo bukovega gozda. V njem so floristično opisane in ekološko opredeljene štiri nove subasociacije in tri variante. Tako se sedaj združba členi na osem subasociacij, ki se ločujejo med seboj po floristični sestavi, rastnih razmer in fiziognomiji. Za videz pokrajine je zanimivo, da se na določenih reliefnih oblikah, prsti in mikro ter mezoklimatskih razmerah pojavlja določena subasociacija. Tako npr. zelo kamnito kraško površje iz kompaktnih jurskih in krednih apnencev ter plitve humusno karbonatne prsti porašča jelovo bukov gozd z mahovi (*Abieti-Fagetum dinaricum neckeretosum crispae*). Najbolj razširjeno vegetacijsko enoto jelovo bukovih gozdov predstavlja subasociacija z gozdno bilnico (*Abieti-Fagetum dinaricum festucetosum altissimae*), ki prekriva 70 % vseh rastišč tega gozda na proučevanem območju; porašča srednje velike do velike ploskve tudi do 200 ha in več.

Za vse subasociacije navaja avtor med rastiščnimi razmerami relief, litološko osnovo in prsti. Zlasti podatki o prsti so dokaj podrobni, saj zajemajo morfologijo profila ter kemične in druge lastnosti posameznih sistematskih enot. Za podatki o rastišču sledi floristični o razlikovalnicah in drugih rastlinskih vrstah, ki so zastopane v podzdružbi. Iz sinekologije so za celotno združbo navedene njene lastnosti in značilnosti ter njen biološki spekter. V poglavju o sinhorologiji je zajeto razširjenje jelovo bukovih gozdov v Sloveniji. Temu poglavju sledi podrobna floristična sestava in socio-loška zgradba jelovo bukovih gozdov.

Razprostranjenost dinarskega jelovo bukovega gozda predstavljajo trije vegetacijski profili preko vseh visokih kraških planot v Sloveniji. Ti jasno kažejo prevladujoč delež tega gozda na Trnovskem gozdu, Snežniškem pogorju itd. Še boljše predstavlo o površinski razširjenosti jelovo bukovih gozdov daje barvna vegetacijska karta Kočevsko-ribniškega območja (1:200 000).

V istem merilu in za isto ozemlje sta študiji priloženi tudi geološka in pedološka karta. Poleg teh barvnih kart v prilogi vsebuje razprava še več črno belih kart. Te so med tekstom in ponazarjajo razširjenje jelovo bukovega gozda glede na srednje letne temperature zraka, srednjo letno količino padavin itd. Klimatske razmere nazorno prikazuje vrsta raznih diagramov (termogrami, higrogrami itd.). Karte in diagrami so po večini jasni in pre-

gledni, to pa ne velja za vse fotografije, saj so nekatere pretemne. Kljub temu si čitalec lahko ustvari zadovoljivo predstavo o izgledu in sestavi posameznih vegetacijskih enot.

Puncerjeva študija predstavlja pomemben prispevek k poznavanju jelovo bukovih gozdov. Tistih gozdov, ki so tako značilni za visoke kraške planote ne samo v Sloveniji, temveč tudi v Bosni, na Hrvaškem in drugod v dinarskem svetu. Poleg tega predstavljajo gospodarsko zelo pomembne gozdove, s katerimi je treba skrbno gospodariti. K temu pa gotovo pripomorejo znanstvena proučevanja, med katera se uvršča tudi ta študija.

F. Lovrenčak

Lojze Marinček, Gozdne združbe na klastičnih sedimentih v jugovzhodni Sloveniji, SAZU, razred IV, Razprave XXII/2, str. 45—185, Ljubljana 1980.

Študijam o gozdni vegetaciji Slovenije lahko prištejemo še eno novo delo. Lojze Marinček podaja v svoji razpravi pregled gozdnih združb na klastičnih sedimentih v jugovzhodni Sloveniji. Delo je zasnovano podobno kot študije gozdnega rastja Iva Puncerja in Mitje Zupančiča, o katerih je Geografski vestnik že poročal. Avtorjev poglavitni namen je bil, da fitocenološko obdelata gozdno vegetacijo, ki porašča klastične sedimente med Krko in Gorjanci, od Dolenjskih Toplic do Šentjernejskega vršaja.

Pri proučevanju gozdnega rastja je avtor močno poudaril pomen ekoloških dejavnikov, zlasti kamninske osnove, prsti, mikroklima, reliefa, antropozoogenih vplivov in zgodovinskega razvoja vegetacije. Z vsemi temi naravnimi dejavniki naj bi čim boljše opredelil gozdne združbe na različni stopnji sinsistematske pripadnosti. Ekološki faktorji so prikazani v samostojnem poglavju, kjer so podrobneje obdelane kamninske razmere, prsti in mezoklima s pomočjo podatkov meteoroloških postaj v Novem mestu in v Dolenjskih Toplicah.

V poglavju o gozdni vegetaciji so podani poglavitni rezultati raziskovanja. Tu so opisane gozdne združbe, ki poraščajo proučevano ozemlje. Avtor je na njem opisal tri nove asociacije: preddinarski gozd belega gabra in borovničevja (*Myrtillo — Carpinetum praedinaricum*), gozdno združbo vimčka, okroglostne lakote in jelke (*Epimedio — Galio — Abietetum*) ter gozdno združbo vimčka, belkaste bekice in bukve (*Epimedio — Luzulo — Fagetum*). Tu je zajeta še predstavitev južnoalpskega gozda rdečega bora in borovničevja (*Myrtillo-Pinetum austroalpinum*).

Preddinarski gozd belega gabra in borovničevja porašča nižje predele ter gričevnat kraški svet, ki se dviga proti Gorjancem in Rogu do pasu bukovega gozda. Ta gozd uspeva na globokih rjavih tleh, ki so ponekod izprane. Prsti so nastale na rumeni in sivi pleistocenski glini in ilovici. Acidofilni bukov gozd (*Epimedio-Luzulo-Fagetum*) je razširjen zlasti v predelu med Otočcem in Zajčjim vrhom. Vezan je na kisljo rjavo prst, nastalo na matični osnovi, bogati s kremenovim skeletom. Semiacidofilni jelov gozd (*Epimedio-Galio-Abietetum*) se širi v okolici Dolenjskih Toplic, kjer porašča strnjeno precejšnje površine. Prsti so srednje globoke do globoke rjave, nagnjene k izpiranju, ponekod pa so globoke sprave rjave prsti. Te prsti so se razvile na sipkih sedimentih, ki prekrivajo karbonatno podlago.

Za posamezne gozdne združbe so navedeni splošni ekološki pogoji, njihova zgradba in floristična sestava, členitev na nižje sinsistematske enote, primerjava z drugimi podobnimi združbami, sindinamika, sinsistematska pripadnost in gozdnogospodarski pomen.

Pri nižjih sistematskih enotah na ravni subasociacije so podrobno prikazane prsti, njihova morfologija ter pomembnejše kemične in fizikalne lastnosti. Navedeni so tudi podatki o mikroklimi, dobljeni z meritvami na terenu. Ti zajemajo zračne in talne temperature ter zračno vlago. Rezultati meritev so pokazali npr., da so jelovi gozdovi (*Epimedio-Galio-Abietetum*